

Guía Docente			
Datos Identificativos			2024/25
Asignatura (*)	Lingua castelá e a súa didáctica	Código	652G02010
Titulación			
Descriptores			
Ciclo	Período	Curso	Tipo
Grao	2º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria
Idioma	Galego		
Modalidade docente	Presencial		
Prerrequisitos			
Departamento	Didácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en Educación		
Coordinación	Peñasco González, Sandra	Correo electrónico	sandra.pgonzalez@udc.es
Profesorado	Peñasco González, Alba Peñasco González, Sandra	Correo electrónico	alba.pgonzalez@udc.es sandra.pgonzalez@udc.es
Web	http://www.educacion.udc.es/		
Descripción xeral	<p>Segundo o disposto na páxina 66 da «Memoria xeral do título de Graduado/a en Educación Primaria» (http://sgic.udc.es/open_file.php?id=2415), estes son os contidos que cómpre tratar na materia «Lingua Castelá e a súa Didáctica»:</p> <ul style="list-style-type: none">- Coñecemento do currículo de lingua e literatura castelá na Educación Primaria- A lingüística aplicada aos procesos de comunicación na Educación Primaria- Análise do comportamento fónico e léxico da lingua castelá- Análise do comportamento morfosintáctico e pragmático da lingua castelá- Desenvolvemento da competencia na expresión oral, na lectura e na escritura en lingua castelá- Coñecemento e dominio de técnicas de expresión oral e escrita- Fomento da lectura crítica de todo tipo de textos en lingua castelá- Coñecemento do proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e do seu ensino, e impulso da escritura <p>Todas estas nocións recóllense, inda que baixo envolturas verbais diferentes, nas seis unidades que constitúen o temario da materia (véxase, para comprobalo, o apartado n.º 3 da presente «Guía»).</p>		

Competencias / Resultados do título		
Código	Competencias / Resultados do título	

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe			Competencias / Resultados do título
Formular correctamente estándares ou indicadores de aprendizaxe de aula ou unidade didáctica, trasladalos a enunciados e deseñar ferramentas de avaliación axeitadas para estos			A45 B22 C1 A46 A52
Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.			A45 B11 C3 A47 B13 A48 B15 A52 B22 B23 B24
Deseñar actividades lúdicas que promovan a competencia en comunicación lingüística ou a competencia literaria a partir de elementos curriculares			A45 B11 C1 A52 B15 C3 B22 C8 B24

Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma	A43 A46 A50	B7 B8 B9	C1
Deseñar unha proposta didáctica para o desenvolvemento da competencia comunicativa a partir dunha investigación previa	A43 A45 A47 A48 A52	B15 B21 B22	C3 C8
Formular correctamente estándares ou indicadores de aprendizaxe de aula ou unidade didáctica, trasladalos a enunciados e deseñar ferramentas de avaliación axeitadas para estos	A45 A46 A52	B22	C1
Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo.	A46 A51	B7 B8 B9 B11 B13 B22	C1 C2
Achegarse á realidade multicultural e multilingüe valorando as posibles situacions que se poden dar nun contexto de didáctica da lingua castelá	A50 A51	B15 B21	C1 C2
Comprender e saber fomentar a ética democrática da comunicación a través de perspectivas como a que plantexa a educación para o desenvolvemento.	A43 A49 A50	B7 B24 B25	C8
Fomentar a lectura e animar a escribir.	A44 A48 A52	B22	C3 C8
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A43 A44	B7 B10	C1
Capacidade para expoñer as ideas elaboradas, de forma oral e na escrita.	A46	B7 B9 B22	C1
Capacidade para elaborar discursos coherentes e organizados loxicamente.	A46	B7 B8	C1
Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula.	A43 A47 A49 A50 A52	B21 B22 B25	C3 C8
Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura.	A43 A45 A47	B25	C3
Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma.	A46 A49 A50	B24	C1
Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino.	A43 A44 A47 A49	B22	C1
Afrontar situacions de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.	A46 A49 A50	B21 B22	C1

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1. O currículo de Lingua Castelá e Literatura na etapa de Educación Primaria	<p>1. 1. Conceptos fundamentais</p> <p>1. 1. 1. O currículo como resposta ás grandes preguntas do proceso educativo: que, cando e como ensinar e avaliar</p> <p>1. 1. 2. Os niveis de concreción curricular no sistema educativo español: nivel político, nivel de centro e nivel de aula</p> <p>1. 2. A materia de Lingua Castelá e Literatura no marco normativo en vigor</p> <p>1. 2. 1. O desenvolvemento da habilidade para comunicarse, fin superior da nosa área de coñecemento</p> <p>1. 2. 1. 1. A competencia comunicativa e os seus compoñentes (segundo o modelo de M. Canale e M. Swain)</p> <p>1. 2. 1. 2. A adaptación do enfoque comunicativo a contextos multilingües</p> <p>1. 2. 2. Visión de conxunto da organización do currículo básico da materia</p>
Tema 2. A lectoescritura	<p>2. 1. Sistema Scliar de alfabetización</p> <p>2. 2. Ensinar a ler e escribir</p> <p>2. 2. 1. Os métodos sintéticos, analíticos e mixtos</p> <p>2. 2. 2. O enfoque construtivista, etapas e tipos de textos</p> <p>2. 2. 3. A competencia literaria</p>
Tema 3. As habilidades lingüísticas	<p>3. 1. O proceso comunicativo</p> <p>3. 2. O código oral</p> <p>3. 2. 1. Caracteres xerais da comunicación oral</p> <p>3. 2. 2. Notas de didáctica da oralidade: como traballar a producción e a comprensión de textos orais</p> <p>3. 3. O código escrito</p> <p>3. 3. 1. Caracteres xerais da comunicación escrita</p> <p>3. 3. 2. Notas de didáctica da escritura: como traballar a producción e a comprensión de textos escritos</p>
Tema 4. A ortoloxía, a ortografía e o seu ensino	<p>4. 1. Fonoloxía e ortoloxía</p> <p>4. 1. 1. Introducción á análise fonolóxica</p> <p>4. 1. 2. Teorías do desenvolvemento fonolóxico</p> <p>4. 1. 3. Unidades</p> <p>4. 2. A ortografía</p> <p>4. 2. 1. Etapas da aprendizaxe ortográfica</p> <p>4. 2. 2. A escritura alfabética</p> <p>4. 2. 3. A ortografía na aula</p>

Tema 5. A gramática e o seu ensino	5. 1. Distincións preliminares 5. 1. 1. A función metalingüística da linguaxe 5. 1. 2. Os niveis da gramática 5. 2. A morfoloxía 5. 2. 1. A conciencia morfolóxica 5. 2. 2. Unidades e significados 5. 3. A sintaxe 5. 3. 1. A conciencia sintáctica 5. 3. 2. Relacións e unidades 5. 3. 3. A sintaxe inversa
Tema 6. O léxico e o seu ensino	6. 1. O léxico 6. 1. 1. A conciencia léxica 6. 1. 2. Didáctica do léxico

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Análise de fontes documentais	B13 B15 B23	0	10	10
Sesión maxistral	A43 A44 A45 A46 A47 A48 A49 A50 B11 B21	18	26	44
Traballos tutelados	A51 B8 B9 C2 C3	6	7	13
Aprendizaxe servizo	A52 B7 B10	12	14	26
Portafolios do alumno	C1 C8	0	10	10
Proba obxectiva	B22 B24 B25	3	40	43
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descripción
Análise de fontes documentais	Os alumnos e alumnas utilizarán documentos bibliográficos e audiovisuais proporcionados polos docentes para completar as sesións maxistrais e apoiarse nas sesións interactivas e nos traballos tutelados.
Sesión maxistral	As exposicións orais, das que se tomarán apuntes, xunto cos esquemas en formato presentación, do profesorado servirán como guía de estudio da materia.
Traballos tutelados	Traballo individual consistente no deseño dunha proposta didáctica empregando materiais alterantivos ao libro de texto.
Aprendizaxe servizo	Proxecto de traballo colaborativo no que se presta servizo a un centro escolar concreto. Consistente no deseño dunha proposta de educación fora da aula ou na natureza orientada ao desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado.
Portafolios do alumno	Arquivo ordenado por seccións, debidamente identificadas ou etiquetadas, que contén os rexistros ou materiais produto das actividades de aprendizaxe realizadas polo alumno ou alumna nas sesións interactivas do curso ademáis dunha reflexión final sobre o aprendido nestas sesións.
Proba obxectiva	Con esta proba preténdese determinar, de xeito obxectivo, os coñecementos adquiridos polo alumno ou alumna durante o curso.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
--------------	-------------

Proba obxectiva	O/a docente estará dispoñible, tanto no horario de titorías que se estableza como a través do correo electrónico, para resolver calquera dúbida relacionada coa materia ou co desenvolvemento do curso. Ao alumnado con dispensa académica procurarase ofrecerlle facilidades para o contacto, dentro sempre das limitacións impostas por outras obrigas académicas e pola vida privada, así como o mesmo tipo de avaliación.
-----------------	---

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descripción	Cualificación
Proba obxectiva	B22 B24 B25	Con esta proba, ademais de examinar os coñecementos adquiridos polo alumno/a durante o curso grazas ás sesións maxistrais, e ás actividades desenvolvidas nas sesións interactivas, e a análise de fontes documentais, avaliarase a súa competencia en expresión escrita en lingua castelá.	40
Portafolios do alumno	C1 C8	Arquivo que se pode presentar para comprobar a rigurosidade no seguimento do alumno ou da alumna das sesións interactivas. Presentarase ordenado, dando conta do desenvolvemento das mesmas ou do produto final de cada unha delas.	10
Traballos tutelados	A51 B8 B9 C2 C3	Traballo individual consistente no deseño dunha proposta para a didáctica da lingua ou da literatura alternativa ao libro de texto.	20
Aprendizaxe servizo	A52 B7 B10	Proxecto de traballo colaborativo no que se presta servizo a un centro escolar concreto. Consistente no deseño dunha proposta de educación fora da aula ou na natureza orientada ao desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado.	30

Observacións avaliación
Os/as alumnos/as con matrícula a tempo parcial poderán solicitar a dispensa académica para esta materia. Logo de a obteren, deberán poñerse en contacto co/coa docente, que arbitrará procedementos de avaliación adicionais á proba obxectiva (á cal teñen, coma o alumnado ordinario, o dereito e o deber de presentarse).
A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a cualificación de suspenso (nota numérica 0) na convocatoria en que se cometía. Todos os aspectos relacionados con ?dispensa académica?, ?dedicación ao estudo?, ?permanencia? e ?fraude académica? rexeranse de acordo coa normativa académica vixente da UDC.

Fontes de información

Bibliografía básica	<p>- Sánchez, M. (2021). En clase sí se juega. Paidós Educación</p> <p>- Robertson, J. (2017). Educar fuera del aula. SM</p> <p>- Gil, José María (2019). Lectoescritura como sistema neurocognitivo. Educación y educadores</p> <p>- Casimiro Urcos, C. N., & Casimiro Urcos, W. N. (2013). Piaget, Vigotski y enseñanza de la lengua materna. Revista Educación y Desarrollo Social, 7 (2), 186-199. https://doi.org/10.18359/reds.690- Camps, Anna et alii. (2004): La enseñanza de la ortografía, Barcelona, Graó.- Carratalá, F. (1993). La ortografía y su didáctica en la Educación Primaria. Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 18, 93-100.- Cassany, Daniel (1991): Describir el escribir. Cómo se aprende a escribir, Barcelona, Ediciones Paidós.- Cassany, Daniel (1995): La cocina de la escritura, Barcelona, Editorial Anagrama. - Cassany, Daniel (1996): Reparar la escritura. Didáctica de la corrección de lo escrito, Barcelona, Graó.- Cassany, Daniel (2006): Tras las líneas, Barcelona, Anagrama.- Cassany, Daniel et alii (2003): Enseñar lengua, Barcelona, Graó.- Díaz, C. (1996). Ideas infantiles acerca de la ortografía del español. Revista Mexicana de Investigación Educativa. 1 (1), 70-87.- Ferreiro, Emilia e Teberosky, Ana (1995): Los sistemas de escritura en el desarrollo del niño, México, Siglo XXI Editores.- García, J. N. y González, L. (2006). Diferencias en la conciencia morfológica, la escritura y el lenguaje en función del desarrollo y el nivel educativo del niño. Psicothema, 18 (2), 171-179.- Gil, J. Mª (2019). La lectoescritura como sistema neurocognitivo. Educación y educadores. Vol. 22 Núm. 3., 22-447. DOI: https://doi.org/10.5294/edu.2019.22.3.5- Gómez Picapeo, J. (2015). La evaluación mediante criterios y estándares. Aplicaciones al área de Lengua y Literatura. Didácticas Específicas, 11. Recuperado a partir de https://revistas.uam.es/didacticasespecificas/article/view/134- Guerrero Ruiz, Pedro e Caro Valverde, M.ª Teresa (Coords.) (2015): Didáctica de la Lengua y Educación Literaria, Madrid, Pirámide.- Instituto Cervantes (2023). El español en el mundo. Recuperado de https://cvc.cervantes.es/lengua/anuario/anuario_23/el_espanol_en_el_mundo_anuario_instituto_cervantes_2023.pdf - Martín Vegas, Rosa Ana (2009): Manual de didáctica de la lengua y la literatura, Madrid, Síntesis.- Mata Anaya, Juan, Núñez Delgado, M.ª Pilar e Rienda Polo, José (Coords.) (2015): Didáctica de la lengua y la literatura, Madrid, Pirámide. - Mendoza Fillola, Antonio et alii (1996): Didáctica de la lengua para la enseñanza primaria y secundaria, Torrejón de Ardoz (Madrid), Akal. - Mendoza Fillola, Antonio (2003): Didáctica de la lengua y la literatura para Primaria, Madrid, Pearson Educación.- Noah Harari, Y., Vandermeulen, D. y Casanave, D. (2020). Sapiens. Una historia gráfica. Penguin Random House Grupo Editorial España.- Palou Sangrà, J. e Fons Esteve, M. (Coords.) (2016). Didáctica de la lengua y la literatura en Educación Primaria. Madrid: Síntesis.- Pérez Esteve, Pilar e Zayas, Felipe (2007): Competencia en comunicación lingüística, Madrid, Alianza.- López Valero, Armando e Encabo Fernández, Eduardo (2001): Mejorar la comunicación en niños y adolescentes, Madrid, Ediciones Pirámide.- Ochoa, L. (2008). La gramática y su relación con la lectura y la escritura. Educación y ciudad, 15, 9-20.- Real Academia Española (2010): Nueva gramática de la lengua española: manual, Madrid, Espasa.- Real Academia Española (2010): Ortografía de la lengua española, Madrid, Espasa.- Real Academia Española (2011): Nueva gramática básica de la lengua española, Madrid: Espasa. - Real Academia Española (2012): Ortografía básica de la lengua española, Madrid, Espasa.- Surian Boselli A. y di Masi D. (2020). María Montessori. Penguin Random House Grupo Editorial España.- Varela Ortega, Soledad (2003): Morfología léxica: la formación de palabras, Madrid, Gredos.Ficheiro</p>
Bibliografía complementaria	

Recomendación

Materias que se recomienda cursar previamente

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Materias que continúan o temario

Observación

En todos os textos entregados polos alumnos desta materia prestarase especial atención tanto á coherencia e á cohesión textuais como ás faltas de ortografía ou aos erros de puntuación. Por outro lado, dado que unha das competencias desta materia é a de coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula, os alumnos/a respectarán as quendas de fala neste espazo así como as exposición orais do profesor/a, evitando calquera interrupción non xustificada.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías